

Psycholog jako wolny zawód

Psychologist as a freelance professional

MONIKA TALAROWSKA-BOGUSZ, ANTONI FLORKOWSKI, AGATA ORZECZOWSKA,
MARTA STROMBEK-MILCZAREK, PIOTR GAŁECKI, KRZYSZTOF ZBORALSKI

Z Kliniki Psychiatrii Dorosłych Uniwersytetu Medycznego w Łodzi

STRESZCZENIE

Cel. Celem pracy jest przedstawienie tych cech zawodu psychologa, które przemawiają za zaliczeniem go do grupy tzw. zawodów wolnych.

Poglądy. Psychologia naukowa w Polsce liczy sobie już ponad sto lat. Kolejne władze ustawodawcze prawie przez cały wiek XX regulację zagadnień związanych z wykonywaniem zawodu psychologa pozostawiały jednak na uboczu. Taki stan rzeczy może zastanawiać z kilku powodów. Po pierwsze, powstaje na naszych oczach nowa korporacja zawodowa, która ma reprezentować interesy dość prężnej grupy zawodowej. Ponadto, liczba „młodych” psychologów wzrasta z roku na rok, a członkowie społeczeństwa, przed którymi zmieniający się świat stawia nowe wyzwania, coraz chętniej z pomocy psychologów korzystają.

Wnioski. Ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów z dnia 8 czerwca 2001 r. obowiązuje od dnia 1 stycznia 2006 r. Należy jednak pamiętać, że z faktu tego wynikają dla nas psychologów nie tylko uprawnienia, ale także liczne obowiązki.

SUMMARY

Objectives. The paper is aimed at presenting the psychologists' job characteristics that would justify inclusion of this group among the so-called freelance professions.

Discussion. The history of scientific psychology in Poland goes back to over a century. Regulations concerning the psychological profession were not taken under consideration by successive legislative authorities almost throughout the 1900s. The present situation seems interesting for some reasons. Firstly, a new corporation has emerged that is to represent the interests of a quite dynamic professional group. Moreover, the number of „young” psychologists increases every year, while in the Polish society facing the new challenges of transformation there is a growing tendency to seek psychological help.

Conclusions. The Act on the Psychological Profession and Professional Self-Government of Psychologists of June 8th 2001 has been in force since January 1st 2006. It should be remembered though that this implies not only rights but also numerous duties for those pursuing the profession of psychology.

Słowa kluczowe: psycholog / wolny zawód

Key words: psychologist / freelance profession

POJĘCIE ZAWODU PSYCHOLOGA

Polskie prawodawstwo przyjmuje [1], że zawód jest: wynikającym z podziału pracy zespołem czynności wykonywanych osobiście, (2) odznaczających się społeczną użytecznością, (3) do których wykonywania niezbędne są określone kwalifikacje (wiedza i/lub umiejętności) oraz (4) które wykonywane są systematycznie, a (5) dzięki wykonywanej pracy uzyskiwany jest dochód. W punkcie 2444 załącznika do rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 8.12.2004 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy oraz zakresu jej stosowania [2], jako specjalistów nauk społecznych i pokrewnych wymieniono zawód psychologa i zawody jemu pokrewne wyróżniając: psychologa, psychologa klinicznego, psychoterapeutę oraz pozostałych psychologów i zawody im pokrewne.

Zawód psychologa jest zaliczany do tzw. „zawodów regulowanych” oraz „zawodów zaufania publicznego”. Pierwszy z tych terminów, oznacza wykonywanie danego zawodu na własny rachunek, na podstawie umowy o pracę lub

w innej formie dozwolonej przez przepisy obowiązujące w państwie, w którym ten zawód był, jest lub ma być wykonywany. Kwalifikacje do wykonywania zawodu regulowanego oznaczają natomiast wymogi określone przepisami regulacyjnymi, od spełnienia których uzależnione jest nabycie prawa do wykonywania zawodu [3]. Jako kryteria przynależności do przedstawicieli zawodów „zaufania publicznego” wymienia się natomiast: posiadanie szczególnych cech moralnych i deontologicznych, specjalistyczne wykształcenie oraz odpowiednio wysokie kwalifikacji zawodowe i doświadczenie, niekierowanie się w wykonywaniu zawodu kryterium zysku, ale zaspokojeniem interesu publicznego, wykonywanie zawodu osobiście przez osoby fizyczne, związanie usługobiorcy i usługodawcy tajemnicą, istnienie korporacji zawodowej, powierzenie uprawiającym taki zawód informacji dotyczących życia prywatnego osób korzystających z ich usług, uznawanie tych informacji za tajemnicę zawodową oraz nie podleganie regułom hierarchii urzędniczej. Korzystanie ze świadczeń zawodów zaufania publicznego występuje głównie w razie wystąpienia

realnego lub potencjalnego niebezpieczeństwa dla podstawowych dóbr jednostki (życia, zdrowia, wolności, godności itd.) [4, 5].

W literaturze obecny jest także termin „zawody medyczne”, oznaczający różne formy aktywności osób, zajmujących się zdrowiem w szerokim znaczeniu tego słowa (w tym także leczeniem zwierząt czy farmacją) [6, 7]. Moim zdaniem zawód psychologa objęty jest zakresem znaczeniowym także tego pojęcia. W sferze świadczeń zdrowotnych obowiązuje co prawda zasada wyłączności zawodowej, oznaczająca, że usługi z zakresu opieki zdrowotnej mogą świadczyć tylko osoby spełniające prawem przewidziane warunki i jednocześnie legitymujące się prawem wykonywania zawodu [8], to jednak psychologowie te warunki spełniają¹.

Ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów z dnia 08.06.2001 r. [9] nie wymienia prawnej definicji zawodu psychologa. Definicji takiej nie odnajdziemy również w innych aktach prawnych. Wspomniana ustawa określa natomiast zasady i warunki wykonywania zawodu psychologa oraz zasady organizacji i działania samorządu zawodowego psychologów.

Katalog kryteriów identyfikujących wolny zawód wydaje się być katalogiem otwartym, a jego cechy są niekiedy mało czytelne. Autorzy pracy, analizując cechy zawodu psychologa jako zawodu wolnego, oparli się na kryteriach zaproponowanych przez J. Jacyszyną [10]. Zostaną one poniżej przedstawione.

Regulowany charakter

O regulowanym charakterze danego zawodu decyduje zastrzeżenie prawa jego wykonywania dla osób spełniających określone warunki, niedopuszczanie innych do jego wykonywania oraz uzależnienie prawa wykonywania zawodu od wydania odpowiednich decyzji przez uprawnione organy lub korporacje, zobowiązujące swoich członków do przestrzegania określonych przez nie standardów [3].

Takie szczegółowe zasady i warunki zostały określone przez ustawodawcę we wspomnianej Ustawie o zawodzie psychologa. W art. 7 stanowi ona: „Prawo wykonywania zawodu psychologa powstaje z chwilą dokonania wpisu na listę psychologów Regionalnej Izby Psychologów”, art. 8 określa natomiast warunki, których łączne spełnienie decyduje o wpisie na taką listę, są to: (1) uzyskanie w polskiej uczelni dyplomu magistra psychologii lub uzyskanie za granicą wykształcenia uznanego za równorzędne w Rzeczypospolitej Polskiej, (2) posiadanie pełnej zdolności do czynności prawnych, (3) władanie językiem polskim w mowie i piśmie w zakresie koniecznym do wykonywania zawodu psychologa oraz (4) odbycie podyplomowego stażu zawodowego, pod merytorycznym nadzorem psychologa posiadającego prawo wykonywania zawodu.

Wpisu na listę psychologów dokonuje Rada Regionalnej Izby Psychologów na wniosek zainteresowanego, właściwa dla miejsca jego zamieszkania, w ciągu 30 dni od dnia

złożenia wniosku. Podstawą wpisu jest uchwała Rady Regionalnej Izby Psychologów

Osobisty udział

Osobisty udział oznacza wykonywanie wolnego zawodu w sposób bezpośredni, angażując osobisty udział i charakter świadczonych usług [10]. Cecha ta jest warunkiem *sine qua non* wykonywania wolnych zawodów. Wyraża się ona w samodzielności realizacji wolnego zawodu, co jednak nie przesądza, o konieczności jego wykonywania w pojedynkę. Nie oznacza ona także, braku współpracy z innymi osobami wspierającymi przedstawicieli wolnego zawodu w jego wykonywaniu. Nie chodzi tu jednak o powierzenie wykonywania wolnego zawodu osobom trzecim, lecz o wypełnianie czynności pomocniczych niezbędnych do prawidłowego wykonywania usług przez przedstawicieli wolnych zawodów (np. sekretarka, sprzątaczką, księgową, informatyk itd.).

W przypadku zawodu psychologa omawiane kryterium także zostało spełnione. Art. 2 Ustawy o zawodzie psychologa stwierdza: „Psycholog wykonuje swój zawód samodzielnie”. Ustawodawca nie podaje jednak definicji legalnej pojęcia „samodzielne wykonywanie zawodu”. Należy więc przyjąć, że termin ten jest rozumiany na gruncie omawianej ustawy podobnie jak w innych ustawach (np. Ustawie z dnia 05.07.1996 r. o zawodach pielęgniarstwa i położnej) oraz w doktrynie [8].

Kwalifikowane wykształcenie

Przedstawiciele wolnych zawodów powinni posiadać odpowiednio wysokie, specjalistyczne wykształcenie oraz praktyczne przygotowanie do wykonywania określonych czynności zawodowych. Zarówno wiedza teoretyczna jak i praktyczne umiejętności powinny być potwierdzone przez „uprawniony do tego organ w formie odpowiedniego dokumentu (np. dyplomu, świadectwa, zaświadczenia, certyfikatu), na podstawie którego można wykonywać wolny zawód (...)”. Wydaje się również, że jedną z cech wolnych zawodów jest nieustanna troska o posiadany stan wiedzy, ciągła nauka oraz doskonalenie zawodowe [10].

Obydwa wymienione powyżej warunki zostały uwzględnione w analizowanej ustawie. Na listę psychologów wpisuje się bowiem osoba, która „uzyskała w polskiej uczelni dyplom magistra psychologii lub uzyskała za granicą wykształcenie uznane za równorzędne w Rzeczypospolitej Polskiej” (art. 8, ust. 1 pkt 1) (specjalistyczne wykształcenie) oraz „odbyła podyplomowy staż zawodowy” (umiejętności praktyczne) (art. 8, ust. 1, pkt 4). Dbałość o kwalifikowane wykształcenie w przypadku przedstawicieli omawianego zawodu wyraża się także w obowiązku odbycia przeszkolenia, przez osoby, które zgłosiły Radzie Regionalnej Izby Psychologów zamiar wykonywania zawodu psychologa po upływie 5 lat od ukończenia studiów psychologicznych i podyplomowego stażu zawodowego, albo przez psychologa, który nie wykonuje zawodu przez okres dłuższy niż 5 lat (art. 8, ust. 7).

Ustawa daje także psychologom możliwość uzyskania tytułu specjalisty w określonej dziedzinie psychologii po odbyciu szkolenia, określonego programem specjalizacji i złożeniu egzaminu państwowego (art. 15, ust. 1). Ponadto, zgodnie z art. 17, ust. 1 „psycholog ma prawo i obowiązek doskonalenia zawodowego w różnych formach kształcenia podyplomowego”.

¹ Redakcja nie podziela tej opinii Autorów, ponieważ standardowy program kształcenia psychologów w Polsce niestety nie zapewnia im przygotowania do pracy na rzecz osób chorych. Uczelnie lub kierunki kształcenia zapewniające pewne teoretyczne i praktyczne przygotowanie w tym zakresie, stanowią raczej wyjątek niż regułę (red.).

Aksjologia wykonywania wolnego zawodu

Rozumie się przez nią ogół norm i zasad, których stosowanie mieści się w standardach prawno-organizacyjnych, wypracowanych w praktyce wykonywania wolnego zawodu. Zasady te precyzują kto, gdzie, kiedy, w jakiej formie i w jaki sposób będzie wolny zawód wykonywał. Warto podkreślenia jest powtarzalny, systematyczny, ciągły charakter wykonywania wolnego zawodu, który odróżnia go od innych form świadczenia usług lub pracy jednorazowej [3].

Zawód psychologa może wykonywać osoba spełniająca wcześniej przedstawione przesłanki niezbędne do nabycia prawa do wykonywania tego zawodu. Wykonywanie zawodu psychologa polega na świadczeniu usług psychologicznych, a w szczególności na: diagnozie psychologicznej, opiniowaniu, orzekaniu, psychoterapii, udzielaniu pomocy psychologicznej (art. 4 ust. 1 ustawy o zawodzie psychologa). Za wykonywanie zawodu psychologa uważa się także prowadzenie przez psychologa badań naukowych w dziedzinie psychologii lub działalność dydaktyczną w tym zakresie (art. 4, ust. 2 ww. ustawy).

Formy organizacyjno-prawne (wymienione w ustawie) w jakich zawód psychologa może być realizowany to: prywatna praktyka psychologiczna wykonywana w formie indywidualnej działalności gospodarczej albo w formie spółki partnerskiej (art. 18, ust. 1 i 2 ustawy). Ustawa nie wymienia co prawda stosunku pracy jednak moim zdaniem należy przyjąć, że w takiej formie zawód psychologa również może być wykonywany.

Struktura wykonywania wolnego zawodu

Wykonywanie wolnego zawodu nie jest procesem przypadkowym i dowolnym, bowiem istnieje uporządkowany system świadczenia tego rodzaju usług [10]. Dotyczy to opisanych wcześniej form organizacyjno-prawnych wykonywania wolnego zawodu oraz szczegółowych ograniczeń i wyłączeń dotyczących osób wolny zawód wykonujących np. „osoba wykonująca zawód aptekarza nie może jednocześnie wykonywać praktyki lekarskiej, lekarsko-dentystycznej ani weterynaryjnej” (art. 5 Ustawy z dnia 19.04.1991 r. o izbach aptekarskich) [11].

W prezentowanej ustawie o zawodzie psychologa brak jest natomiast ograniczeń czy wyłączeń skierowanych wobec psychologów a dotyczących wykonywania tego zawodu.

Niezależność zawodowa

Zdaniem niektórych autorów cecha ta oznacza, że wykonywanie wolnego zawodu może i powinno się odbywać poza stosunkiem pracy [3]. Ten ostatni powoduje bowiem uzależnienie od pracodawcy i ogranicza status wolnego zawodu. K. Wojtczak [1], stwierdza natomiast, że „dla określenia istoty wolnego zawodu nie ma znaczenia, jaki status zawodowy ma osoba wykonująca wolny zawód, lecz liczy się to, jaką ponosi odpowiedzialność (...) osobistą, moralną i zawodową za wolne i całkowite wykonywanie swego zawodu”.

W przypadku zawodu psychologa bardziej stosowna wydaje się druga z przytoczonych interpretacji niezależności zawodowej. Liczni psychologowie wykonują bowiem swój zawód w ramach stosunku pracy m.in. w zakładach opieki zdrowotnej, poradniach pedagogiczno-psychologicznych, czy placówkach oświatowych, gdzie są całkowicie

niezależnymi organizacyjnie i merytorycznie pracownikami w zakresie podejmowanych przez siebie decyzji, wydawanych opinii, diagnoz czy przeprowadzanej terapii itd. Ponadto art. 13 Kodeksu Etyczno-Zawodowego Psychologa [12] mówi: „Psycholog nie może akceptować warunków pracy, które ograniczają jego niezależność zawodową, a zwłaszcza takich, które uniemożliwiają stosowanie zasad etyki zawodowej. Psycholog powinien domagać się poszanowania dla własnej niezależności, bez względu na pozycję jaką zajmuje w hierarchii zawodowej. Każdy psycholog ma obowiązek występować w obronie niezależności swych kolegów”.

Etos zawodowy

„Etyki zawodowe wyznaczające wzory zachowań dla ludzi będących w roli wykonawców danego zawodu (...), to spisane normy odpowiadające na pytanie, jak – ze względów moralnych – przedstawiciele danego zawodu powinni, a jak nie powinni postępować” [13]. Cecha ta wiąże się z szeroko rozumianą „misją” niektórych wolnych zawodów, która z kolei jest utożsamiana ze szczególnym zaufaniem oraz osobistym charakterem relacji między przedstawicielem wolnego zawodu a jego klientem [10]. Usługi wykonywane w ramach zawodu wolnego są zawsze adresowane do konkretnych, indywidualnych osób. Tworzy się wówczas intymna więź, oparta na wzajemnym zaufaniu i poufności co do treści wzajemnych kontaktów [4].

Ponadto, Polskie Towarzystwo Psychologiczne (zwane dalej PTP) w art. 8 pkt. 5 swojego Statutu [14], stwierdza, iż celem jego działania jest: „ochrona profesji i etosu psychologa wyrażająca się troską o poziom etyczny i merytoryczny wykonywania praktyki psychologicznej oraz dbałością o interesy osób korzystających z usług psychologicznych lub poddawanych innym oddziaływaniom psychologicznym”. Nadzór nad przestrzeganiem zasad etyki zawodowej psychologa (zgodnie z art. 33 ust. 2 Ustawy o zawodzie psychologa) jest także jednym z zadań samorządu psychologów.

Stan i sposób zorganizowania

„Wykonywanie wolnego zawodu odbywa się najczęściej w oparciu o odpowiednią infrastrukturę organizacyjno-prawną (...), dzięki której przedstawiciele wolnych zawodów świadczą swoje usługi. Ustawodawca może określić normatywnie sposoby wykonywania wolnego zawodu, co nosi nazwę reglamentacji [15]. Tak też czyni w przypadku Ustawy o zawodzie psychologa (art. 18 ust. 1 i 2, o których pisałam już wcześniej).

Wynagrodzenie

W doktrynie przez lata przyjmowano, że wynagrodzenie osób wykonujących wolne zawody ma postać tzw. honorarium a nie zwykłego zarobku czy zapłaty za świadczone usługi. Obecnie jednak, co raz częściej traktuje się wynagrodzenie jako odpłatność za wykonywanie usług z wolnym zawodem związanych, a nie jako dowód wdzięczności. Problemem staje się także określenie wysokości pobieranego wynagrodzenia za wykonanie określonych usług [3]. Kodeks Etyki Lekarskiej [16] w art. 66 ust. 2, stanowi na przykład, że w razie braku stosownych cenników lekarz powinien brać pod uwagę wartość oddanej usługi, poniesione koszty własne, swoje kwalifikacje, a także w miarę możliwości, sytuację materialną pacjenta. Wydaje się, że zasady te (lub do nich

zbliżone) powinny obowiązywać także wśród przedstawicieli innych zawodów wolnych, w tym także psychologów.

Tajemnica zawodowa

Osoby wykonujące zawody wolne są zobowiązane do przestrzegania tajemnicy zawodowej, która ma na celu ochronę prawa do prywatności ich klientów i jest gwarancją poszanowania życia prywatnego tych klientów [3].

Psycholog ma obowiązek zachowania w tajemnicy informacji związanych z klientem, uzyskanych w związku z wykonywaniem zawodu. Obowiązek ten nie może być ograniczony w czasie (art. 14 ust. 1 i 2 Ustawy o zawodzie psychologa). Możliwe wyłączenia tego obowiązku przewiduje jedynie art. 14 ust. 3 ww. ustawy, w odniesieniu do sytuacji zagrożenia zdrowia, życia klienta lub innych osób oraz w przypadku, gdy tak stanowią odrębne ustawy.

Zapis dotyczący tajemnicy zawodowej obecny jest także w Ustawie z dnia 19.08.1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego [17]. Jej art. 50 ust. 1 brzmi: „Osoby wykonujące czynności wynikające z niniejszej ustawy są obowiązane do zachowania w tajemnicy wszystkiego, o czym powezmą wiadomość w związku z wykonywaniem tych czynności, stosownie do odrębnych przepisów (...)”. Ust. 2 art. 50 ww. ustawy podaje natomiast okoliczności, w których zwolnienie z obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej jest dopuszczalne: „Od obowiązku zachowania tajemnicy osoba wymieniona w ust. 1 jest zwolniona w stosunku do: (1) lekarza sprawującego opiekę nad osobą z zaburzeniami psychicznymi, (2) właściwych organów administracji rządowej lub samorządowej co do okoliczności, których ujawnienie jest niezbędne do wykonywania zadań z zakresu pomocy społecznej, (3) osób współuczestniczących w wykonywaniu czynności w ramach pomocy społecznej, w zakresie, w jakim to jest niezbędne, (4) służb ochrony państwa i ich upoważnionych pisemnie funkcjonariuszy lub żołnierzy w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia postępowania sprawdzającego na podstawie przepisów o ochronie informacji niejawnych”.

Uregulowania dotyczące zachowania tajemnicy zawodowej opisane są także szeroko w powoływanym już wcześniej Kodeksie Etyczno-Zawodowym Psychologa. (art. 21, 22, 23, 24).

Także Kodeks Karny [18] i Kodeks Postępowania Karnego [19] (art. 180) chronią tajemnicę zawodową. Kodeks karny w art. 266 par. 1, który brzmi: „Kto, wbrew przepisom ustawy lub przyjętemu na siebie zobowiązaniu, ujawnia lub wykorzystuje informację, z którą zapoznał się w związku z pełnioną funkcją, wykonywaną pracą, działalnością publiczną, społeczną, gospodarczą lub naukową podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2”.

Odpowiedzialność osób wykonujących wolne zawody

Cecha ta wiąże się z odpowiedzialnością za skutki prowadzonej działalności polegającej na wykonywaniu wolnego zawodu. Odpowiedzialność ta ma zarówno charakter majątkowy jak i dyscyplinarny. Odpowiedzialność majątkowa jest następstwem szkód wynikających z działania lub zaniechania. Jest to zarówno odpowiedzialność deliktowa jak i kontraktowa. W pierwszym przypadku czyn niedozwolony jest samoistnym źródłem stosunku zobowiązaniowego.

Ma miejsce, gdy sprawca szkody naruszył nakaz/zakaz obowiązujący go, niezależnie od łączącego go z poszkodowanym stosunkiem zobowiązaniowym. W przypadku odpowiedzialności kontraktowej taki stosunek zobowiązaniowy istnieje zawsze. Szkoda wierzyciela jest wówczas następstwem niewykonania lub nienależytego wykonania danego zobowiązania. Przedstawiciele wolnych zawodów ponoszą także odpowiedzialność dyscyplinarną i porządkową. Jej przesłanki określają odrębne ustawy regulujące wykonywanie poszczególnych zawodów oraz opracowane przez korporacje zawodowe tzw. kodeksy etyczne [10].

Ustawa o zawodzie psychologa również określa warunki i zasady odpowiedzialności dyscyplinarnej przedstawicieli tego zawodu. Tematyce tej poświęcony jest rozdział 4 omawianej ustawy, zawierający przepisy określające kto i za jakie czyny podlega tej odpowiedzialności, jakie są rodzaje kar dyscyplinarnych oraz przedstawia przebieg postępowania dyscyplinarnego toczącego się przed Regionalną Komisją Dyscyplinarną.

Art. 40 wymienionej ustawy przewiduje uchwalenie przez Krajowy Zjazd Psychologów Kodeksu Etyki Zawodowej. Kodeks taki nie został jeszcze stworzony, natomiast istnieje, cytowany już wcześniej, Kodeks Etyczno-Zawodowy Psychologa, zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Delegatów Polskiego Towarzystwa Psychologicznego w 1991 roku. Kodeks ten stanowi podstawową wykładnię zasad etycznych obowiązujących członków Polskiego Towarzystwa Psychologicznego do czasu uchwalenia Kodeksu Etyki Zawodowej. Odpowiedzialności zawodowej psychologów poświęcony jest art. 2, 14 oraz 15 tego Kodeksu.

Samorządność korporacyjna

Zadaniem samorządów zawodowych przedstawicieli wolnych zawodów jest czuwanie nad należytym wykonywaniem zawodu przez członków, ochrona ich interesów zawodowych oraz decydowanie o przyznawaniu prawa do wykonywania zawodu. Temu celowi służą tzw. korporacje zawodowe osób wykonujących wolne zawody. W doktrynie dominuje pogląd, że istnienie oraz przynależność do samorządu zawodowego jest warunkiem koniecznym, aby w ogóle mówić o wolnym zawodzie [10].

Rozdział 5, 6 oraz 8 Ustawy o zawodzie psychologa, poświęcone są zasadom tworzenia i działania samorządu psychologów. Zgodnie z art. 62 ww. ustawy: „Minister właściwy do spraw pracy w porozumieniu z istniejącymi ogólnopolskimi stowarzyszeniami zrzeszającymi psychologów i związkami zawodowymi psychologów, powoła w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy Komitet Organizacyjny Izb Psychologów, zwany dalej „Komitetem”. Zadaniem Komitetu, o którym mowa w ust. 1 jest: (1) opracowanie regulaminów wyborów delegatów na pierwszy Krajowy Zjazd Psychologów i wyboru tymczasowych organów izb oraz projektu regulaminu pierwszego Krajowego Zjazdu Psychologów, (2) zwołanie, zgodnie z przepisami ustawy, pierwszych regionalnych zjazdów oraz Krajowego Zjazdu Psychologów.

Do czasu wyboru krajowych organów samorządu psychologów Komitet ma uprawnienia Krajowej Rady Psychologów.”

20 kwietnia 2006 r. minister właściwy ds. pracy powołał Komitet Organizacyjny Izb Psychologów w składzie

25 osób, w tym dwóch przedstawicieli Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz 23 przedstawicieli stowarzyszeń psychologicznych, psychoterapeutycznych i związków zawodowych psychologów [20].

WNIOSEK

Przedstawione powyżej cechy świadczące o istocie wolnego zawodu oraz ich charakterystyki w odniesieniu do zawodu psychologa przemawiają moim zdaniem za uznaniem tego ostatniego za zawód wolny. Należy jednak pamiętać, że wiąże się to zarówno z przyznaniem psychologom jako przedstawicielom zawodu wolnego wszelkich praw, jak również z nałożeniem obowiązków wynikających w tym zakresie z polskiego ustawodawstwa.

PIŚMIENNICTWO

1. Wojtczak K. Zawód i jego prawna reglamentacja. Studium z zakresu materialnego prawa administracyjnego. Poznań: Ars boni et aequi; 1999.
2. Załącznik do rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 08.12.2004 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz. U. Nr 265, poz. 2644, z późn. zm.).
3. Jacyszyn J. Przedsiębiorstwo a wolny zawód. Rejent 2003; 10 (150): 48–54.
4. Bednarek E. Zawód zaufania publicznego. Między profesjonalizmem a fuszerką. Gazeta Prawna 2002; 89: 24–29.
5. Hausner J, Długosz D. Tezy w sprawie zawodów zaufania publicznego. Materiały z konferencji zorganizowanej przez Komisję Polityki Społecznej i Zdrowia Senatu RP przy współudziale MPiPS pod patronatem Marszałka Senatu RP Longina Pastusiaka dnia 08.04.2002 r. pt. „Zawody zaufania publicznego a interes publiczny – korporacyjna reglamentacja versus wolne wykonywanie zawodu”, 2002.
6. Dercz M, Izdebski, H. Organizacja ochrony zdrowia z Rzeczypospolitej Polskiej w świetle obowiązującego ustawodawstwa. Polskie Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa–Poznań 2001.
7. Leoński Z. Materialne prawo administracyjne. Warszawa: Lexis Nexis; 1998.
8. Michalska-Badziak R. Prawo wykonywania zawodu pielęgniarki i położnej. Antidotum 1994; 5: 5–9.
9. Ustawa z dnia 08.06.2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów (Dz. U. Nr 73, poz. 763, z późn. zm.).
10. Jacyszyn J. Wykonywanie wolnych zawodów w Polsce. Warszawa: Lexis Nexis; 2004.
11. Ustawa z dnia 19.04.1991 r. o izbach aptekarskich (Dz. U. Nr 41, poz. 179, z późn. zm.).
12. Kodeks Etyczno-Zawodowy Psychologa. Zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Delegatów Polskiego Towarzystwa Psychologicznego w 1991 roku. Warszawa : Polskie Towarzystwo Psychologiczne; 1991.
13. Brzeziński J, Toeplitz-Winiewska M. Etyczne dylematy psychologii. Poznań : Wydawnictwo Fundacji Humaniora; 2000.
14. Statut Polskiego Towarzystwa Psychologicznego. Uchwalony przez Walne Zgromadzenie Delegatów PTP dnia 01.12.2000 r. (zarejestrowany w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy KRS 38316), Polskie Towarzystwo Psychologiczne, Warszawa 2000.
15. Wojtczak K. Co to jest wolny zawód? Zeszyty Naukowe WSZiB, 1997; 1 (2): 127–131.
16. Kodeks Etyki Lekarskiej z dnia 02.01.2004 r. uchwalony przez Nadzwyczajny VII Krajowy Zjazd Lekarzy. Warszawa: PZWL; 2004.
17. Ustawa z dnia 19.08.1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535, z późn. zm.).
18. Ustawa z dnia 06.06.1997 r. Kodeks Karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.).
19. Ustawa z dnia 06.06.1997 r. Kodeks Postępowania Karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.).
20. Toeplitz-Winiewska M. Ustawa psychologiczna trafi do kosza? Charaktery 2007; 1: 6–8.

Nadestano: 08.10.2007. Zrecenzowano: 27.12.2007. Przyjęto: 22.01.2008.

Adres: Mgr Monika Talarowska-Bogusz, Klinika Psychiatrii Dorosłych Uniwersytetu Medycznego w Łodzi, ul. Aleksandrowska 159, Pawilon XI B, 91-229 Łódź, tel.: 042 6521289, tel/fax: 042 640 50 58, e-mail: talarowskamonika@wp.pl